

SYLABUS

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2024-2027

(skrajne daty)

Rok akademicki 2025/2026

1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu/ modułu	Żywnienie kliniczne
Kod przedmiotu/ modułu*	
Nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Medycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Nauk o Zdrowiu, Katedra Dietetyki
Kierunek studiów	Dietetyka
Poziom kształcenia	I stopień
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Stacjonarne
Rok i semestr studiów	Rok II, semestr III i IV
Rodzaj przedmiotu	Kierunkowy
Język wykładowy	Polski
Koordinator	Dr hab. Edyta Łuszczki, prof. UR
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	W: Dr hab. Edyta Łuszczki, prof. UR L: Dr. n. o zdr. Sara Jarmakiewicz-Czaja, Dr. n. o zdr. Aneta Sokal-Dembowska

* - zgodnie z ustaleniami na Wydziale

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
III	20	-	-	25	-	-	-	-	4
IV	40	-	-	40	-	-	-	-	4
Razem	60	-	-	65	-	-	-	-	8

1.2. Sposób realizacji zajęć

- zajęcia w formie tradycyjnej
 zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość (w przypadku wprowadzenia obostrzeń epidemiologicznych)

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu /modułu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)**Wykłady:**

Semestr I – zaliczenie bez oceny; Semestr II – egzamin

Ćwiczenia:

Semestr I – zaliczenie z oceną; Semestr II – zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Posiadanie wiedzy na temat anatomii i fizjologii człowieka w zakresie podstawowym.
Posiadanie wiedzy na temat biochemii i chemii żywności w zakresie podstawowym.

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu/modułu

C ₁	Poznanie wiedzy dotyczącej zasad żywienia w różnych jednostkach chorobowych
C ₂	Kształtowanie umiejętności układania jadłospisu i opracowania zaleceń żywieniowych w wybranych jednostkach chorobowych
C ₃	Usystematyzowanie i pogłębienie wiedzy dotyczącej żywienia klinicznego
C ₄	Wypracowanie nawyku aktualizowania wiedzy w oparciu o piśmiennictwo naukowe

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu/ modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu (modułu)	Odniesienie do efektów kierunkowych (KEK)
EK_01	ma wiedzę na temat roli właściwego sposobu żywienia w profilaktyce i leczeniu chorób	K_Wo7
EK_02	zna wpływ chorób na stan odżywienia pacjentów	K_Wo7, K_Wo8
EK_03	potrafi zaplanować i wprowadzić właściwą dietę, uwzględniając czynniki indywidualne takie jak wiek, płeć, wyznanie, pochodzenie etniczne i stan zdrowia	K_Uo3
EK_04	posiada umiejętność wykorzystania informacji pochodzących z różnych źródeł, dotyczących składników odżywczych i ich znaczenia w planowaniu diet	K_Uo3
EK_05	potrafi identyfikować i korygować zachowania prozdrowotne i błędy dietetyczne	K_Uo3
EK_06	ma świadomość swoich ograniczeń i rozumie konieczności konsultowania problemów	K_Ko4
EK_07	potrafi krytycznie ocenić posiadaną wiedzę oraz odbierane podczas zajęć treści	K_Ko5
EK_08	jest gotów do planowania i współdziałania w procesie badawczym	K_Ko7

3.3 Treści programowe (wypełnia koordynator)

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
<p>Semestr I</p> <p>Otyłość i choroby dietozależne</p> <ul style="list-style-type: none">
• Epidemiologia otyłości
• Przyczyny otyłości (genetyczne, epigenetyczne, środowiskowe, osobnicze, rola flory jelitowej)
• Skutki zdrowotne otyłości i jej wpływ na długość życia
• Możliwości leczenia otyłości: terapia behawioralna, farmakoterapia, chirurgia bariatryczna
• Poradnictwo żywieniowe dzieci i młodzieży z nadmierną masą ciała <p>Żywnienie w cukrzycy</p> <ul style="list-style-type: none">
• Definicja, patogenezą i epidemiologia cukrzycy
• Objawy kliniczne i kryteria diagnostyczne cukrzycy
• Leczenie dietetyczne cukrzycy<ul style="list-style-type: none">
○ Cukrzyca typu 1
○ Cukrzyca typu 2
• Powikłania cukrzycy <p>Żywnienie w chorobach nowotworowych</p> <ul style="list-style-type: none">
• Specyfika żywienia w chorobach nowotworowych
• Żywnienie doustne, dojelitowe i pozajelitowe
• Czynniki dietetyczne sprzyjające i chroniące przed rozwojem nowotworów złośliwych
• Niedożywienie <p>Żywnienie w niedokrwistościach</p> <ul style="list-style-type: none">
• Przyczyny, objawy, leczenie
• Diagnostyka niedokrwistości
• Rola diety w leczeniu niedokrwistości
<p>Semestr II</p> <p>Żywnienie w chorobach układu pokarmowego</p> <ul style="list-style-type: none">
• Choroba refluksowa przełyku;
• Choroba wrzodowa żołądka i dwunastnicy;
• Choroba trzewna – celiakia;
• Choroby wątroby;<ul style="list-style-type: none">
○ Wirusowe zapalenia wątroby
○ Niealkoholowe stłuszczenie wątroby
○ Marskość wątroby
• Choroby pęcherzyka żółciowego;
• Choroby trzustki;
• Alergie i nietolerancje pokarmowe

Postępowanie dietetyczne w przewlekłej chorobie nerek

- Klasyfikacja i etiologia przewlekłej choroby nerek
- Zalecenia dietetyczne w przewlekłej chorobie nerek w okresie leczenia zachowawczego
- System wymienników stosowany w dietoterapii przewlekłej choroby nerek
- Przewlekła choroba nerek – okres leczenia nerkozastępczego (dializoterapia)

Kamica układu moczowego

- Epidemiologia i etiologia
- Rodzaje kamicy układu moczowego
- Zalecenia dietetyczne specyficzne dla określonego rodzaju kamicy układu moczowego

Dna moczanowa

- Kryteria rozpoznania i epidemiologia dny moczanowej
- Czynniki dietetyczne jako elementy ryzyka hiperurykemii i dny moczanowej

Żywnienie dojelitowe i pozajelitowe

B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne

Umiejętność analizy i interpretacji treści publikacji w literaturze fachowej na zajęciach

Żywnienie w chorobach metabolicznych:

- Otyłość

Zasady opieki dietetycznej. Budowanie właściwych wzorców u pacjenta chorującego na otyłość.

Przeciwdziałanie dyskryminacji i stygmatyzacji chorych na otyłość.

Szacowanie zapotrzebowania energetycznego.

Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych.

Zasady monitorowania i efektywności redukcji masy ciała.

- Dna moczanowa

Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych uwzględniając podaż puryn w diecie.

Modele żywieniowe stosowane w leczeniu dny moczanowej.

Analiza i korekta dotychczasowego sposobu żywienia.

- Osteoporoza

Ocena produktów spożywczych pod kątem czynników zwiększających oraz zmniejszających masę kostną

Dieta w profilaktyce osteoporozy – zalecenia

Żywnienie po zabiegu bariatrycznym

Opieka dietetyczna przed i po zabiegu.

Szacowanie zapotrzebowania energetycznego.

Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych.

Komponowanie jadłospisów dla pacjentów po zabiegu

Żywnienie w cukrzycy

Cele leczenia dietetycznego.

Szacowanie zapotrzebowania energetycznego.

Postępowanie dietetyczne w cukrzycy typu I i cukrzycy typu II zależne od formy leczenia

Żywnienie w wybranych chorobach układu krążenia

- Nadciśnienie tętnicze krwi

- Dyslipidemie
- Przewlekłe zespoły wieńcowe

Ocena jadłospisu

Planowanie strategii żywieniowych

Sporządzanie zaleceń żywieniowych

Ocena wybranych produktów żywnościowych pod kątem zastosowania u pacjentów z chorobami układu krążenia

Profilaktyka chorób sercowo-naczyniowych

Żywnienie w chorobach układu pokarmowego

- Żywnienie w chorobach jamy ustnej i przełyku
- Żywnienie w chorobach żołądka i dwunastnicy.
- Żywnienie w chorobach miększu wątroby w zależności od stanu wydolności.
- Żywnienie w zapaleniu pęcherzyka żółciowego i dróg żółciowych.
- Żywnienie w chorobach trzustki
- Żywnienie w chorobach jelit

Obliczanie zapotrzebowania na energię oraz składniki odżywcze w zależności od stanu pacjenta

Ocena jadłospisu

Rozszerzanie jadłospisu

Szacowanie zapotrzebowania energetycznego

Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych

Opracowywanie indywidualnych zaleceń żywieniowych

Żywnienie w chorobach endokrynologicznych i chorobach autoimmunizacyjnych

- Dietoterapia niedoczynności tarczycy i nadczynności tarczycy
- Dietoterapia w chorobie Hashimoto i chorobie Gravesa Basedowa

Szacowanie zapotrzebowania energetycznego.

Podaż składników odżywczych oraz dobór produktów spożywczych.

Opracowywanie indywidualnych zaleceń żywieniowych.

- Żywnienie w zespole policystycznych jajników

Ocena jadłospisu

Sporządzanie zaleceń żywieniowych, planowanie strategii żywieniowych

Analiza zaleceń dot. stylu życia dla pacjentek z PCOŚ

3.4 Metody dydaktyczne

Wykład: wykład konwersatoryjny z prezentacją multimedialną w formie kontaktowej wraz z wykonywaniem przez studentów odpowiednich zadań teoretycznych; dyskusja;

Ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją, praca w grupach (rozwiązywanie zadań, dyskusja) – zajęcia prowadzone metodą tradycyjną;

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów kształcenia

Symbol efektu	Metody oceny efektów kształcenia (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	Egzamin pisemny	W
EK_02	Egzamin pisemny	W
EK_03	Kolokwium	Ćw.
EK_04	Kolokwium	Ćw.
EK_05	Kolokwium	Ćw.
EK_06	Obserwacja w trakcie zajęć, samoocena	Ćw.
EK_07	Obserwacja w trakcie zajęć, samoocena	Ćw.
EK_08	Obserwacja w trakcie zajęć, samoocena	Ćw.

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

<p>Kryteria oceniania:</p> <p>Wykład:</p> <p>Zaliczenie wykładu:</p> <p>Ocena wiedzy (EK_01, EK_02):</p> <p>Aktywne uczestnictwo w wykładach w trakcie dyskusji. Udział w wykładach jest obowiązkowy.</p> <p>Zal – student opracował wyczerpująco zadany temat, potrafi wyciągać wnioski z badań naukowych i własnych obserwacji i jest gotów go korzystać z obiektywnych źródeł informacji</p> <p>Nzal- student nie opracował wyczerpująco zadanego tematu, nie potrafi wyciągać wniosków z badań naukowych i własnych obserwacji i nie wykazuje gotowości do korzystania z obiektywnych źródeł informacji</p> <p>Ocena wiedzy (EK_01, EK_02):</p> <p>Egzamin pisemny z pytaniami zamkniętymi jednokrotnego wyboru:</p> <p>5.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 93%-100%</p> <p>4.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 85%-92%</p> <p>4.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 77%-84%</p> <p>3.5 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 69%-76%</p> <p>3.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia na poziomie 60%-68%</p>

2.0 – wykazuje znajomość treści kształcenia poniżej 60%

Ocenę pozytywną z przedmiotu można otrzymać wyłącznie pod warunkiem uzyskania pozytywnej oceny za każdy z ustanowionych efektów uczenia się.

Ocenę końcową z przedmiotu stanowi ocena z egzaminu.

Ćwiczenia:

1. uczestnictwo i aktywność studenta w czasie zajęć,
2. ocena przygotowania do zajęć,
3. dyskusja w czasie zajęć,
4. sprawdzanie wiedzy w czasie zajęć,
5. analiza literatury fachowej,
6. analiza przypadku,
7. zaliczenie pisemne cząstkowe (kolokwium);

Ocena umiejętności:

Kolokwium pisemne końcowe (semestr I i II)

- 5.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 93%-100%
- 4.5 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 85%-92%
- 4.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 77%-84%
- 3.5 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 69%-76%
- 3.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia na poziomie 60%-68%
- 2.0 – wykazuje znajomość każdej z treści kształcenia poniżej 60%

Warunkiem przystąpienia do egzaminu jest pozytywne zaliczenie ćwiczeń w semestrze I i II.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające planu z studiów	125 godz. (60 godz. W, 65 godz. L)
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	5 godz.
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	70 godz.
SUMA GODZIN	200
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	8

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/ MODUŁU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

1. ŻYWIENIE CZŁOWIEKA ZDROWEGO I CHOREGO. 2 / REDAKTORZY NAUKOWI: MARIAN GRZYMISŁAWSKI, MAŁGORZATA MOSZAK; AUTORZY : JOANNA BAJERSKA [I 39 POZOSTAŁYCH]. - WYDANIE III. - WARSZAWA : WYDAWNICTWO NAUKOWE PWN SA, 2022.
2. OSTROWSKA L. DIETETYKA. KOMPENDIUM. WYDAWNICTWO LEKARSKIE PZWL, WARSZAWA 2020.
3. JEZNACH-STEINHAGEN A. ŻYWIENIE OSÓB Z CUKRZYCĄ I CHOROBYMI TOWARZYSZĄCYMI. RED. NAUKOWA WYDAWNICTWO LEKARSKIE PZWL, WARSZAWA 2020.
4. OSTROWSKA L, BOGDAŃSKI P., MAMCARZ A. OTYŁOŚĆ I JEJ POWIKŁANIA. WYD. LEKARSKIE PZWL, WARSZAWA, 2021.
5. CIBOROWSKA H., RUDNICKA A.: DIETETYKA: ŻYWIENIE ZDROWEGO I CHOREGO CZŁOWIEKA. WYDAWNICTWO LEKARSKIE PZWL, WARSZAWA 2021.
6. Psychodietetyka / redakcja naukowa Anna Brytek-Matera. - Wydanie I - 2 dodruk. - Warszawa : PZWL, 2020.
7. Treść wykładów prezentujących aktualizowaną, opartą o wyniki badań i obserwacji naukowych opublikowanych w ostatnich latach i miesiącach w literaturze fachowej medycznej i dietetycznej.

Literatura uzupełniająca:

1. Interna Szczeklika [zespół redakcyjny, redaktor prowadzący Piotr Gajewski et al.; autorzy Zuzanna Aleksander et al.]. - 10. wyd. - Kraków: Medycyna Praktyczna, cop. 2023/24
2. Diagnostyka laboratoryjna w dietetyce – Ewa Stefańska, Karolina Orywał, Lucyna Ostrowska, redakcja naukowa Lucyna Ostrowska. - Warszawa: Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2023.
3. Polskie Towarzystwo Diabetologiczne. Zalecenia Kliniczne Dotyczące postępowania u chorych na cukrzycę 2022 Stanowisko Polskiego Towarzystwa Diabetologicznego. Curr Top Diabetes, 2024;2(1):1-134.
4. Standardy Leczenia otyłości, PTD 2024.
5. Zalecenia kliniczne dotyczące postępowania u chorych na otyłość 2022, Stanowisko Polskiego Towarzystwa Leczenia Otyłości.
6. Postępowanie dietetyczne w kardiologii Polskiego Towarzystwa Dietetyki 2016.
7. Polskie Towarzystwo Nadciśnienie Tętniczego Zasady postępowania w nadciśnieniu tętniczym – 2019 r.
8. Zasady postępowania w nadciśnieniu tętniczym – 2019 r. Wytyczne Polskiego Towarzystwa Nadciśnienia Tętniczego; 5, 11-18.
9. Współczesna dietotapia. Dariusz Włodarek, Ewa Lange,. - Wyd. 2 - Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2022.
10. Lorenc R, Głuszka P, Franek E, Jabłoński M, et al. Zalecenia postępowania diagnostycznego i leczenia w osteoporozie w Polsce. Aktualizacja 2017. Endokrynol Po. 2017.;68(A):1-18.
11. Jankowski P, Czaplą M. Żywnienie w chorobach serca. Wyd. Lekarskie PZWL. Warszawa 2022.
12. Małgorzewicz S. Żywnienie kliniczne. Praktyczne zagadnienia. Tom I-II. Wyd. Czelej. Lublin 2020.
13. Szawłowski A, Gromadzka-Ostrowska J, Paluszkiewicz P, Maciej Słodowski, et al. Żywnienie w chorobach nowotworowych. Wyd. Lekarskie PZWL. Warszawa 2020.

14. Payne A., Barker H. Dietetyka i żywienie kliniczne. Elsevier Urban & Partner 2010, Wrocław 2013
15. Bickson S., Bloomfeld R.. Nieswoiste zapalenia jelit. Wrocław: ELSEVIER Urban & Partner, 2013.
16. Małecka-Panas E., Słomka M. Przewlekłe nieswoiste choroby zapalne jelit choroba Leśniowskiego-Crohna, wrzodziejące zapalenie jelita grubego. Wrocław: MedPharm Polska, 2012.
17. Bednarczuk T. Podstawy endokrynologii, Item Publishing, Warszaw 2017
18. Edukacja antydyskryminacyjna. pod redakcją Mai Branki i Dominiki Cieślikowskiej. Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej. Wydanie II. Wydawnictwo Villa Decius. Warszawa-Kraków 2023.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej